

Snažil jsem se být vždy přímý, a hlavně se nehrbit. Češi se hodně hrbí. Prostě zvednout hlavu, a narovnat páteř

 radiouniversum.cz/konkolski-richard-3d-snazil-jsem-se-byt-vzdy-primy-a-hlavne-se-nehrbit-cesi-se-hodne-hrbi-proste-zvednout-hlavu-a-narovnat-pater

Richard Konkolski Díl 3/3

Text 10.7.202449 min Přehrát

#Lidé

Pokácet modřín, odvozit ho na kole, dva roky čekat až vyschne. V ložnici rýsoval lodní žebra, a když sehnal vodovzdornou překližku, tak v kočárkárně vyráběl náhradní díly. A na konci tohoto chimérického snažení je Niké – skutečná loď. Loď, kterou dáte na moře, a obeplujete na ní svět, a ne jednou. Kdyby neseděl naproti mně, tak budu v napětí, zda se to dá přežít. Dnes už víme, že ano. Někteří to zvládnou – stovky mil od pevniny, až 70 dní úplně sám, vlastně tak trochu trosečník, jen s lodí. Co všechno v sobě musí člověk mít, aby se vydal za takovým dobrodružstvím, a hlavně, aby se vrátil, a dokázal žít znovu na souši?

Martina: Richarde, ten čas na moři nebyla procházka růžovou zahradou. Můžete se na mě usmát?

Richard Konkolski: Jo.

Martina: Já jenom kontroluji, jestli stále máte zuby, které vám v Atlantiku vyrazilo ráhno, a vy jste si je zatlačil zpět.

Richard Konkolski: Mám.

Martina: Jsou to ony? Ony se chytly?

Richard Konkolski: Jsou to ony, chytly se, měl jsem štěstí. Tedy normálně se mi houpaly, nevypadly kompletně ven, byly úplně volné, tak jsem je zatlačil zpátky.

Martina: Tak ony nevypadly? Vy jste pak byl v bezvědomí, takže by je voda spláchla. Tak to jste mi objasnil záhadu – ony trochu zůstaly.

Richard Konkolski: Já jsem měnil plachtu. Přišel větrný poryv, a neměl jsem plachtu upevněnou, zacloumalo to, prasklo kování na stěžni, a ráhno čtyři metry dlouhé, deset centimetrů v průměru, okované, mě přímo udeřilo. Já jsem zvedl hlavu – jak to prasklo, tak jsem šel za zvukem – a udeřilo mě to do tváře tak, že mi to uvolnilo přední zuby, roztřalo mi to přední ret, a zajelo mi to do nosu. Takže jsem byl omráčen a v mrákotách jsem spustil všechny plachty, všechno jsem zajistil, sešel do kajuty, popadl bednu s léky – vidím, jak mi teče krev. A v tom jsem se trochu vzpamatoval, dívám se, co to držím, klečím na podlaze, teče krev, bolest, a tak dále. Tak mi asi půl hodiny trvalo, než jsem se vzpamatoval, a teď jsem viděl, co se děje. Došel jsem na palubu, paluba byla uklizená, sice od krve, ale plachty spuštěné, všechno zajištěné. Tak mi došlo, co se stalo, hned mi to bylo jasné, ale pochopitelně zase musíte něco dělat, protože jsem byl uprostřed Atlantiku, a nejbližší pevnina 1000 mil.

Zatlačil jsem zuby, do pusy gázu, stáhl rty, a omotal to fáčem. Prosáklo to krví a ztvrdlo, tak jsem tam udělal díрку na trubičku na pití. Na Sv. Heleně to sešili, uvolnili ret od dásně, a udělali nové nosní dírky.

Martina: Promiňte, my jsme ještě přeskočili, že jste si zahrál na švadlenku, navlékl jehlu a nit, a sešil si obličej.

Richard Konkolski: To bylo až potom. Nejdřív jsem, jak jsem se vzpamatoval, musel udělat astronavigaci, abych upřesnil svou polohu, a zamířit na ostrov Svatá Helena. Takže jsem znovu postavil plachty, dal jsem to dohromady. Tenkrát jsem šití ještě neměl, to jsem si šil zase jindy, u jiné příležitosti. Nastartoval jsem tedy, a namířil jsem to. Vzal jsem si obvazy, zatlačil jsem si zuby, dal si gázu na dásně, stáhl si rty, páč byly jako opona v divadle, a všechno jsem to omotal kolem dokola. Samozřejmě to prosáklo krví a ztvrdlo, takže jsem si pak do toho udělal díрку, a našel trubičku, abych mohl cucat aspoň vodu, nebo něco. Dorazil jsem na Sv. Helenu, tam to byla celá story, bylo toho více. A tam mi to místní doktor sešil, odstříhl ty kousky, co tam byly – mezitím už mi to trochu srostlo – ty cucky odstříhl, a sešil. Potom jsem doma navštívil několik lékařů,

a jednak mi uvolnili ret, poněvadž mi srostl ret s dásní, a byl jsem u nosaře, páč mi zarostl celý vnitřek nosu, tak mi udělali nové nosní dírky.

Martina: Ale to až potom v Československu?

Richard Konkolski: Ano, až potom.

Martina: A nebyl třeba toto tedy okamžik, kdy jste řekl: „Richarde. Teď jsi mohl být doma v Bohumíně. Mohl jsi jít svíčkovou, a mít svatý klid. Co si to tady dokazuješ? Proč tady seš?“

Richard Konkolski: Ne, to jsem si říkal hodně krát, i během prvního závodu přes Atlantik. Páč faktem je, že v té mlze, promočení, únava, utahání, někdy hladovění, člověk musí obsluhovat plachty, takže tam nejde si objednat, nebo uvařit jídlo, ale musíte dělat to, co musíte. Ten provoz je jako v autě, nemůžete nechat auto jet a ...

Martina: A uvařit si rýži.

Richard Konkolski: Třeba. Takže to jsem si říkal hodněkrát: „Ty vole, nebylo by ti líp doma? Pěkně v teple. U rodinky, přátel, dáš si skleničku vína, uděláš si oheň v krbu?“ To bylo hodněkrát...

Martina: Tři sta čtyřicet tři dnů, pět hodin, a dvě minuty. Tak dlouho trvalo první obeplutí zeměkoule. Pak zakotvíte v přístavu, shromáždí se tam lidé, provolají: „Sláva!“ – a vy víte, že je vlastně svým způsobem po všem. Co se dostavuje pak? Jaký jste měl stav? Byla to úleva, hrdost, únava, prázdno?

Richard Konkolski: Je škoda, že divákům nemůžu ukázat mou fotografii z dojezdu, páč já jsem ten kruh uzavřel v Anglii, Mirka přijela do Anglie, a společně jsme pluli z Anglie do Polska, kde byla největší sláva. Tam byly desetitisíce lidí, bylo to enormní. A mezitím, co jsem plul kolem světa, Mirka koupila chalupu v Karlově. Bylo to zbořeníště za 3 000 korun i s pozemkem a se vším. Tak si dovedete představit, co to je. A myslela si, že když se ona věnovala mně, a obětovala její manželský život, zůstala tady sama, pracující žena,

s děckem, a ještě jsem ji zaměstnával, protože musela všechno zajistit, co jsem potřeboval, že toho budu mít dost, a budu se věnovat rodině. Ale já už jsem v Jižní Africe, když jsem stavěl farmu, plánoval, že se zúčastním dalšího závodu, páč jsem byl zlý, jak mě vypekli, a říkal jsme si: „Já vám to nenechám. Já vám to teprve ukážu.“

Martina: Aha, takže trošku ego?

Richard Konkolski: Ego, pochopitelně, a hrdost, národní hrdost, a reprezentace. Takže už jsem s tím počítal, a opatřil si dvě plachty, a všechno toto. Ale Mirka o tom nevěděla. A teď jsme doplouvali, a je jedna fotka, kdy připlouváme, Mirka na palubě, a vpluli jsme do přístavu, tisíce lidí kolem, a Mirce ztuhl, zmrznul výraz v obličeji. To byl moment – nevím, jak to ten fotograf chytil, bylo tam plno novinářů – kdy si uvědomila, že její naděje je v čudu, že nezůstane u chalupy. Na tu chalupu jsem sice jezdil, vyzdíval jsem a stavěl, měl jsem tam stodolu, a všechno možné. To všechno bylo. Ale nebylo to to, co si ona představovala, páč viděla ten dav, a že asi budu pokračovat, že to pojede dál.

Jsem rád, že jsem naživu. A nejhorší to měla Mirka, která zůstala jako pracující žena s dítětem, plno práce, a starosti. Já jsem si cesty užíval, a měl z toho potěšení.

Martina: V jednom mám teď jisto, Richarde: Kdybych si mohla vybrat, chtěla bych být v životě vámi, ne vaší ženou.

Richard Konkolski: Tak s tím souhlasím. S tím úplně souhlasím. Tak podívejte se, jestli jsem dělal kotrmelce, měl rozbitou hubu, nebo si ji šil – to není podstatné. Jsem rád, že jsem naživu, to jako jo, ale Mirka to měla daleko nejhorší, protože zůstala jako pracující žena s dítětem, plno závazků, plno práce, a jenom starosti. Já jsem to zažíval, já jsem měl to potěšení, když jsem přijel na Galapágy, na všechny ostrovy, viděl tu zvířenu, přírodu, lidi, kulturu.

Martina: A ona – na šichtu.

Richard Konkolski: Já jsem poznával svět, kdežto ona zůstala doma, v pozadí s malým Ríšou, a zůstala na ní dřina, dřina pracující ženy a matky.

Martina: A oceňoval jste to tehdy? Když je člověk mladý a zpupný, tak má pocit, že přece všechno má sloužit jeho – svým způsobem – genialitě?

Richard Konkolski: Ano. Podívejte se, skončilo to trochu jinak, než jsme si třeba představovali. Faktem je, že závodů jsem dělal habaděj, ale nechtěně jsme zůstali v Americe. V Americe jsme zůstali 33 let.

Mirka mi věnovala život, a když jsme se v roce 2015 vraceli zpátky domů, představovala si, že teď je na řadě ona. Ale já sedím, a píšu knížky, místo, abych se věnoval jí.

Martina: K tomu se také musíme dostat.

Richard Konkolski: Tam jsme dřeli jako koně, abychom si zajistili nějaké stáří, nebo něco. Ale to je vedlejší. Faktem je, že Mirka mi věnovala život a že si vlastně, když jsme se vraceli zpátky domů – až v roce 2015, páč nám bylo vrácené občanství podle nového občanského zákoníku – představovala, že to všechno skončilo, že teď je na čase ona, abych se jí věnoval. Má na to nárok. Má na to právo. Měl bych to dělat.

Martina: A?

Richard Konkolski: Ale máte tisíce fandů, tisíce zájemců. Včera jsem měl besedu pro domov důchodců Luna v Šumperku, tam bylo asi sto lidí, sice jsem byl mezi nimi nejstarší, ale oni byli všichni na vozíčkách. Ale mají zájem, mají nějakou jiskru. Můžete jim říci ne? Já jsem dělal besedy ve všech školách v okolí. Můžete jim říci: „Dejte mi pokoj? Já nepřijdu?“ To se nedá.

Martina: A tak bych vlastně chtěla tento rozhovor věnovat nejenom našemu nejslavnějšímu mořeplavci, ale i jedné velmi statečné ženě.

Richard Konkolski: Ta si to zaslouhuje.

Martina: A vlastně i synovi. Vlastně i synovi, protože i on vyrůstal velmi často bez táty.

Richard Konkolski: Podívejte se, víte, jak jsme to nakonec vyřešili? Manželka není slepá, ale má všechno rozmazané, nemůže číst knížky, což ji mrzí, nepřečte jízdni řád. A teď jet z míst, kde je mizerné spojení? To znamená, že ona se sice autobusem ještě zorientuje, ale je to problém. A co se mnou? Já sedím, a píšu knížky, místo abych se věnoval jí, abych ji vozil do – nevím – do hor, nebo tak nějak. Nakonec jsme to vyřešili tak, že jsme koupili velký dům, 4 000 metrů čtverečních zahrady, takže plno práce. A koupili jsme byt v prvním patře, a Mirka je tři kilometry v bytě v Orlové, a naproti má nemocnici, pod sebou má autobusovou zastávku, vedle má Kaufland, a má tam svoje holky. Mirka má, bude mít letos 80, a ty holky to je 65 plus, takže tam má holky, se kterými se kamarádí, chodí na výlety, na jógu, na masáže, do sauny – vše v Orlové. Páč u toho domu nic není.

Martina: Pěkně jste si to zdůvodnil a zjednodušil.

Richard Konkolski: Jo. A vlastně ke mně jezdí jako na chalupu. Takže fajn. Já uvařím, nebo ona uvaří, pojíme, dáme si u toho skleničku vína – všechno fajn. Když tam má akci, tak aby nemusela brzy vstávat, tak přespí v Lutyni – to je kousek, tři kilometry, a buď jde pěšky, nebo ji dovezu autem, nebo ji doveze kluk. Máme respekt.

Martina: Život má různé podoby.

Richard Konkolski: Různé.

Martina: A já jsem si tak říkala, když jsem se dívala na váš život, že jste se vlastně paradoxně možná nejvíc užili po tom, když jste emigrovali do Spojených států. V červnu roku 1982, během výjimečného stavu v Polsku, jste zvolil jinou, než sólo plavbu, a nalodil jste svou ženu a svého syna, a emigrovali jste do Newportu

ve Spojených státech. A tak jsem si tehdy říkala – protože nad Richardem Konkolskim se začaly trochu stahovat socialistické mraky – jestli s tím rodina souhlasila, nebo jestli jste je tak trochu unesl. Jak vlastně proběhl ten útěk?

Richard Konkolski: To byl paradox. To je prostě vůdčí role Prahy, která se nezměnila dodnes. Byl jsem zaslouženým mistrem sportu, měl jsem výsledky, měl jsem všechno možné, ale Praha se rozhodla, že mě nepustí ani na turistickou plavbu, že mi nedá souhlas.

Martina: Dost se narajtoval – řekli.

Richard Konkolski: A já jsem se chystal na sólo závod kolem světa. Byl to první sólo závod, který jsem částečně sponzoroval, protože jsem jim dodal trofeje. Lod' jsem připravoval dva roky v Polsku – to bylo stanné právo, to nebylo tak jednoduché – a zůstal jsem tam půl roku, páč se nedalo jet. Nebylo jídlo, nebyl benzín, nebylo nic. A po dvou letech, když se mi nepodařilo prolomit to rozhodnutí několika funkcionářů, tak jsem odjel na závod bez souhlasu. A pro jistotu jsem si vzal Mirku s Ríšou – byli pozváni od organizátora, takže jsme jeli všichni. A mezitím tady proběhl soud, dostal jsem deset let a nemohl jsem se vrátit. A přitom v tom závodě zase to odnesla Mirka. Tu jsem vysadil na břeh, a musela se tam otravovat deset měsíců. Já jsem sice vyhrál dvě etapy, skončil jsem třetí, udělal pět světových rekordů na vrub Československa, všechno fajn, ale nakonec jsme za to tvrdě zaplatili. Nakonec jsme se nemohli vrátit, zůstali jsme v Americe.

V Americe jsme byli 33 let. Jel jsem sice za necelé tři roky ještě další závod kolem světa, udělal další rekordy, zase jako Čechoslovák, a tak dále, ale my jsme tam celých 33 let dřeli. My jsme za 33 let měli třikrát dovolenou po čtyřech dnech, a to jsme jeli na hory – lyžování jsme oba milovali – a to bylo všechno, co jsme si mohli dovolit. Přijedete po 40 letech do cizí země, neznáte pořádně jazyk, neznáte kulturu, nemáte místní vzdělání, a teď těch 40 let musíte dohnat.

Chtěl jsem v USA podruhé startovat v závodě kolem světa, potřeboval jsem na to sto tisíc dolarů, ale nesehnal jsem peníze. Nakonec jsem startoval na kreditní karty.

Martina: Ale mě to hrozně zaskočilo. Protože vy jste tehdy na posledním závodě kolem zeměkoule BOC Challenge 86–87 ještě vylepšil všechny své dosavadní rekordy, které jste do té doby utržil, a vysloužil jste si dokonce čestné uznání prezidenta Reagana. Navíc jste v té době dostal také doživotní členství National Geographic Society, což byla...

Richard Konkolski: To bylo dříve.

Martina: To byl rok 86, zatímco toto jste dostal v 70. letech. Takže já jsem si představovala, že když jste se pak ocitl v Americe, tak jste byl přeci jenom celebrita. Čekala jsem přednášky, recepce, knihy, rozhovory, psaly o vás časopisy TIME, People, Sports Illustrated, Newsweek...

Richard Konkolski: To je to, co si všichni Češi myslí o cizích zemích. Ale skutečnost je jiná. Je to úplně stejné, jako tady. Dnes se u nás díváme na Ukrajince – protože jich je u nás nejvíc – jako na cigány – já stále říkám cigány, páč to nemíním urážlivě – nebo jak se tady v Evropě dívají na všechny Araby, ať jsou z Tunisu, nebo odněkud. Já se necítím být emigrantem, proti tomu vyskakují, páč jsem neodjel za emigrací – já jsem odjel na závod, a shodou okolností jsme tam zůstali – takže já jsem na to trochu citlivý, na slovo „emigrant“. Všechno to funguje tak, že ať je emigrant kdekoliv, v kterékoliv zemi, jakékoliv rasy, tak obyčejně společnost, ať je jakákoliv, emigranty přijme, ale nedají jim šanci zbohatnout, nebo žít bohatý život. Pro společnost je každý emigrant pracovní síla, která produkuje bohatství pro tu danou společnost, a maximálně, co společnost emigrantům dá, je práce, ale levná práce, ne dobrá práce, pokud to není opravdu nějaká výjimka, třeba nějaký génus v něčem. Takže běžný emigrant dostane nějakou práci, a pokud se ten emigrant uskromní, a je schopen vychovat své děti, a dát jim patřičné vzdělání, tak tyto děti už potom mohou žít normální život.

Ale jakýkoliv emigrant je vždycky emigrant. Faktem je, že já jsem byl slavný, měl jsem, nevím, co všechno možné, ale pořád jsem byl emigrant, pořád máte přízvuk – toho se nezbavíte.

Martina: A využívali tedy aspoň vašich zkušeností? Zmiňovala jsem, že o vás psaly časopisy, byly o vás reportáže, tak zvali vás aspoň na besedy? Využívali vašich zkušeností? Točil jste tam třeba dokumenty? Prodával tam knihy?

Richard Konkolski: Ne, bylo to trochu jinak. V podstatě to funguje jinak.

Martina: Sem s tím.

Richard Konkolski: Abych byl úspěšný, úspěšný v čemkoliv, tak na vás musí kdosi jiný nejdříve vydělat, musíte být dobré pracovní ručky pro někoho jiného, který na tom vydělá, a ten, kdo na tom vydělá, vám usnadní život. Tak to funguje všude. Já jsem pro někoho pouze tři měsíce pracoval manuálně, a pak jsem začal sám. A Mirka také. Takže my jsme nedostali jediný cent pomoci, a od nikoho jsme nic nečekali, nežádali. Do společnosti jsme zapadli tak po dvaceti, pětadvaceti letech, než společnost kolem vás zapomene, odkud jste přišli, a čím jste byli, než se s nimi sžijete. Něco jiného je, když jste zaměstnanec. Přijedete, a jste zaměstnanec, pracujete, vyděláte peníze, platíte daně, a z těchto peněz, které vyděláte, jste schopni se živit, mít na svůj život a na vzdělání svých dětí. Ale zapadnete do společnosti jako jeden z mravenečků, kteří pracují. Když chcete dělat něco jiného, tak to není tak jednoduché. A já jsem to začal, já jsem pracoval, a dělal všechno možné.

Martina: Dočetla jsem se, že jste začínal s CD.

Richard Konkolski: Já jsem tedy začínal pracovat manuálně, a to hodně roků. Ale potom jsem si postupně udělal studio. Byl jsem jeden z prvních, co dělali DVD a CD, jako jeden z prvních jsem dělal computerově editovaná videa, streamovaná videa. To jsem byl jeden úplně z prvních. A nejen to, už při závodě kolem světa jsem používal

satelitní komunikaci, a už jsem spolupracoval s firmou Data General. Já jsem měl první laptop na světě, který měl zakomponovaný hard disk. A když jsem skončil etapu v Kapském Městě, tak jsem ten komputer ukázal ředitelům jejich filiálky, kteří poprvé viděli výrobek své vlastní firmy, který měl hard disk. Dělal jsem různé věci, třeba i řekněme pro pivo.

Martina: Pro pivo?

Richard Konkolski: Dělal jsem propagaci piva. Tam je dva tisíce distributorů piva, a já jsem byl hlavní hvězda, kterou používali. Oni vytiskli osmistránkovou vložku do časopisu, a vyšlo toho asi 19 miliónů po celé Americe. Ale zase, to byl jejich byznys, oni na mě vydělali.

Martina: Ale vy jste byl vlastně také úspěšný. Samozřejmě, oni na vás vydělali víc, ale...

Richard Konkolski: Ano, byl jsem úspěšný tím, že jsem byl na osmistránkové vložce v devatenácti miliónech časopisech. Tehdy jsem chtěl podruhé startovat v závodě kolem světa, a chtěl jsem toho využít. Já jsem potřeboval jenom sto tisíc dolarů, abych mohl startovat, a chtěl jsem jejich propagaci prodloužit o celý rok, ale o to neměli zájem. Využil jsem toho, žádal jsem o propagaci jiných firem, udělal jsem přes dvě stě různých firem, ale to jsou firmy, které měly miliardové obraty dolarů – ne, že měly pár miliónů, musela mít aspoň dvacet, pětadvacet miliard dolarů – a neuspěl jsem. Dostával jsem nádherné dopisy, přání, dokonce mi někdo poslal s poděkováním zlaté pero, ale to bylo všechno. Nakonec jsem vystartoval v závodě na kreditní karty. A to jsem psal Composer – což byl předchůdce internetu – zážitky z naší plavby, a vysílal jsem to přes satelit. A přes dvě stě škol v Americe používalo toto moje psaní jako podklady pro výuku zeměpisu – ale dobrovolně, bez financí.

Amerika je země svobodného slova, můžete tam říkat, co chcete. Ale nikdo vás neposlouchá, pokud nemáte finanční prostředky, abyste to byli schopni dát do světa.

Martina: Richarde Konkolski, mě by zajímalo, jakou Ameriku jste tam tehdy, v roce 82, našel? Protože si vzpomínám, že to byla doba, kdy už jsem také trochu vnímala svět, a pro všechny bylo vše, co přišlo z Ameriky, dobré, lepší. Prostě měli jsme rádi filmy, měli jsme rádi lehkost té kultury, měli jsme rádi cokoli, se se objevilo. Ti lidé měli šmrnc, měli džíny, a přišlo nám, že je tam naprostá svoboda. Jakou zemi jste tam našel tehdy vy?

Richard Konkolski: Je otázka, jak se díváte na svobodu. Co je svoboda.

Martina: Jak se na ni díváte vy?

Richard Konkolski: Já se především na to dívám tak, že to je to, co mi chybí tady. Svobodu mám, chci mít svobodu, ale musím být natolik uvědomělý, aby moje svoboda neohraničovala svobodu jiným. Totéž je princip demokracie. Demokracii mám, ale zase, musím respektovat většinu, a ne, že já si budu dělat, co chci. A další věc – život je kompromis. Kompromis v rodině, v dětství ve škole, v zaměstnání, ve sportu, všude. Musíte se domluvit, nemůžete chtít jenom to, co chcete vy, a to, co si myslíte, že je nejlepší a že ostatní by vás měli poslouchat, a dělat to, co chcete vy, protože jste byli třeba někde svoleni. Ne, život je kompromis. A kompromis musíte udělat všude.

Kompromis – a teď je otázka pro koho? Na jaké úrovni? Pokud jste ve škole, tak děláte kompromis pro třídu. Nebo pokud děláte kompromis v rodině, děláte kompromis pro to, aby rodina uspěla. Ale pokud děláte kompromis v politice, tak to musí být kompromis pro úspěch země, země musí z toho kompromisu těžit. Nejde, aby někdo prosazoval jenom své názory, a nebral v úvahu názory jiných.

Martina: Kde v tom, co jste teď řekl, když jsem se ptala, jakou Ameriku jste našel, najdu odpověď?

Richard Konkolski: Ameriku jsem našel takovou, že Amerika je země svobodného slova, takže tam můžete mluvit, co chcete, ale nikdo vás neposlouchá, pokud nemáte finanční prostředky na to, abyste byli schopni to dát do světa. Samozřejmě dnes je to daleko jednodušší, páč jsou telefony, internet, a tak dále. Kdysi to bylo trochu jiné. V mojí době ještě internet neexistoval. Můžete kázat, dělat, co chcete, ale je otázka, kdo má zájem to poslouchat. To je jako na Piccadilli v Anglii. Můžete...

Martina: Hyde Park.

Richard Konkolski: V Hyde Parku, kde můžete mluvit, co chcete, ale stejně vás neposlouchají. Takže asi tak nějak.

Martina: Byl jste tam šťastný? Byli jste tam spolu spokojení?

Richard Konkolski: Šťastni ne. Podívejte, asi tak nějak: Manželka by se vrátila hned druhý den. Já jsem byl rád, a jsem rád Americe za to, že nás přijala, a dala nám možnost, abychom žili. To je ohromné gesto, a za to jsme vděční. Máme dvojí občanství, dodnes, a platíme přednostně americké daně.

Martina: Já vím, že i z českého důchodu.

Richard Konkolski: I z českého důchodu, ano. Podívejte se, pomalu 40 procent Američanů nemá zdravotní pojištění, já si nedovedu představit, jak by se to tady... Pracovní věk do důchodu je, myslím, 67 let, a my jsme s manželkou pracovali do 70 let. Až v 70 letech jsme byli schopni požádat o důchod. Zdravotní pojištění – my jsme v životě nebyli v nemocnici, krom nějakého zákroku, že se člověk říznul, nebo něco takového, a zdravotní pojistku jsme platili i jako zdraví lidé přes 20 tisíc dolarů ročně, což je v podstatě jeden dobrý čistý výdělek po odečtení daní. Otázka je, jak se na to kdo dívá, je to otázka kultury. Je tam fajn, je tam všechno, musíte si na to vydělat.

Jak jsem říkal, my jsme v podstatě měli tři dovolené po čtyřech dnech. Byli jsme na horách, na kanadských hranicích, a to přes Vánoce, protože Američané tráví Vánoce v rodině. Tady každý jezdí na Silvestra do hor, kdežto tam to je něco jiného, tam jsou v horách hlavně židé, takže ta střediska nebyla obsazena, a tak byla za poloviční cenu. Viděli jsme, že je z našeho života pryč čtyřicet let, že nám zbývá zhruba dvacet let do nějakého důchodu a že za dvacet let musíme dohnat těch 40 let i po finanční stránce.

Nebylo to jednoduché, ale byli jsme schopni si stáří zajistit. To byla sobota, neděle, a když bylo třeba, tak se pracovalo třeba o půlnoci, v noci, ráno, bez otázky. A já jsem měl nakonec studio, dal jsem dohromady studio, a věřte mi, že jsem dělal všechno možné. Odešel mi ze studia zákazník, a já jsem si jenom přál, aby se nevrátil zpět, páč během pěti minut už jsem byl v montérkách, a cosi jsem dělal na vlastním baráku, a říkal si: „Ať se nevrátí, a nevidí mě v montérkách.“

Martina: Ředitele studia uvidí, jak nahazuje. Richarde, 33 let je dlouhá doba, to už člověk skutečně pochopí mentalitu země, ve které žije.

Richard Konkolski: To je jinak. Vezměte si Formana. Ten odešel, skončil v Americe, měl tam přátele, měl zázemí, ale nebyl schopen pro své filmy pochopit americkou mentalitu. A proto nakonec šel do historie, Amadeus, a tak dále, páč smysl pro humor a to všechno je u Američanů úplně jiné, než u nás. Takže pokud vyrůstáte v tamním prostředí a máte to v sobě, páč s tím rostete, tak fajn. Ale když tam přijdete z jiného prostředí, tak to je něco jiného. Já jsem třeba chtěl založit jachtařskou školu, a nakonec jsem neudělal nic, a to z jednoho prostého důvodu, že jsem nebyl americký občan, a nemohl jsem vůbec nic udělat. Musel bych čekat minimálně sedm let, než bych získal občanství, a potom jako americký občan jsem mohl dělat patřičné zkoušky, abych měl patřičná oprávnění, páč Amerika si chrání svůj byznys.

Amerika je jiná, než byla. Je daleko více rozdělená. Jsou tam hlavní dva tábory, které stále více válčí mezi sebou, a jsou stále více nekompromisní.

Martina: Žádná legrace.

Richard Konkolski: Žádná sranda, žádná diskuse.

Martina: A řekněte mi ještě jednu věc. Vy jste se nakonec rozhodli v roce 2015, to vám bylo 71 let, vrátit domů, takže jste se znovu přesídlili. Řekněte mi – myslím, že to dokážete zvenčí posoudit – opouštěli jste jinou Ameriku, než do jaké jste před 33 lety přišli?

Richard Konkolski: Ano, opouštěli jsme jinou Ameriku. Já jsem byl v Americe předtím už třikrát. V roce 72 jsem tam byl tři měsíce, v roce 76 měsíc a půl, a v roce 80 jsem tam byl též měsíc. A pak skončil jsem tam teprve v roce 82, takže jsem tam byl vždycky na volby. Od Nixona pamatuji Ameriku tak trochu v jejím vývoji. A je jiná, je daleko více – ale to je jako u nás – rozdělená. Jsou tam víceméně hlavní dva tábory, které stále více válčí mezi sebou, a jsou stále méně kompromisní. To tam je. To je vidět i na Slovensku, a u nás je to to samé. To není tak, jak si někdo myslí, že je tady jednotný názor a že tady je podpora toho, co vláda chce.

Martina: Říkal jste, že jste přišel do opravdu svobodné země. Opouštěl jste stejně svobodnou zemi, co se týká svobody slova?

Richard Konkolski: Stejnou svobodu, ano. Ale vezměte si, co se mezi tím stalo, kolik světových konfliktů, kolik válek, ať už to je Panama, Grenada, a všechno možné, válečných konfliktů jsme tam zažili hodně, Vietnam, a tak dále. Záleží na tom, jak se na to člověk dívá. Možná, že ten, kdo na tom vydělával, se na to díval jinak, než kdo má opravdu demokratické náhledy a demokratické zásady. Faktem je, že já to vidím tak – a to říkají i Američané – že svobodu v Americe máte tehdy, když máte svého právníka a svého doktora. To znamená, když si je můžete...

Martina: Dovolit.

Richard Konkolski: Dovolit. Tak. Chápu, že Češi mají o Americe nějaké zkreslené iluze, nebo někteří ano, a někteří ne, ale nikdy jsem nedovedl pochopit, že stejné iluze mají i jiné země, třeba Švédové.

Martina: O Americe?

Richard Konkolski: O Americe. Kteří mohou volně komunikovat, mohou volně, nebo mohli...

Martina: Tehdy...

Richard Konkolski: Mohli volně jezdit. Já si pamatuji, že si jedna klientka pozvala ze Švédska děvčata na babysitting, na hlídání dětí, a ta děvčata během týdne odjela zpátky, páč si myslely, že budou babysitter, že budou hlídat děti jenom osm hodin, a potom budou mít volno, a nebudou se o nic zajímat. A to byla bohatá rodina, měli nějakou fabriku, nebo něco. Ale řekli jim: Ne osm hodin, ale tak, jak vás potřebujeme, ve dne v noci. Ne jenom babysitting, ale budeš tady uklízet, a dělat všechno ostatní. I ty Švédky, ta děvčata, měla zkreslené názory, a během týdne odjela pryč.

Jsem patriot, máme tady rodinu, přátele. Je to moje země, a byl jsem našťvaný z toho, že nás nový režim zbavil občanství. Jak mě může někdo zbavit občanství, když jsem se tu narodil?

Martina: Proč jste se vrátili domů?

Richard Konkolski: My jsme tam nechtěli zůstat. První věc. My jsme tam neodjeli proto, abychom měli lepší život, já jsem patriot, a všechno, čeho jsem dosáhl, jsem poctivě vydřel. A mám tady plno přátel, mám tady rodinu. Manželka tady má též tři další sourozence, i když její rodiče už zemřeli, a moji už také. Je to moje země, o tom nemá cenu dále diskutovat. Tady jsem, tady jsem se narodil. Já jsem byl nejvíce našťvaný tím, že nový režim nás zbavil občanství. Jak mě může někdo zbavit občanství, když jsem se tu narodil? To jsem nikdy nechápal.

Martina: Jste tady teď šťastní?

Richard Konkolski: Jo, jsem absolutně šťastný. My jsme dokázali být šťastní všude, nakonec i v Americe, svým způsobem. Nejsme kompletně šťastni, ale kompletně šťastný dnes tady asi není nikdo. Každému trochu něco chybí, nebo mu něco vadí, nebo tak nějak. My jsme brali život tak nějak, spokojili jsme se s tím, co máme. Co se nám líbilo, to jsme si byli schopni zajistit, nebo vytvořit. Co se nám nelíbilo, to jsme nějak omezili. Tady také. My jsme spokojeni. Já nemám žádné větší cíle, páč jsem realista. Třeba bych chtěl k vodě, tak zajedu na týden do Chorvatska, nebo něco takového. Nedávno jsem ještě jezdil s kamarády do Livigna na lyžování. Kamarád si porouchal koleno, tak momentálně nemůžu, protože prostě držím s ním, nechci jezdit sám, bez něho, aby mu to nebylo líto. Asi tak.

Mám prostě pěkný prostor. Byli jsme schopni zajistit si, přes veškeré problémy, nějaké to solidní stáří. Pracuji, stále píšu knížky, což mě též naplňuje. I ty besedy jsou fajn. Sice po besedách nijak netoužím, páč v mém věku už si musím vybírat priority, kvůli času. Jak dlouho ještě budu žít? Rok? Dva? Možná deset let? Takže prostě mám ještě cíle, které bych chtěl dosáhnout.

Martina: Pan Zikmund měl 102 let, takže ještě 22 let. To se dá ještě mnohé stihnout.

Richard Konkolski: Jo. Já se neomezuji, neplánuji. Jde to prostě ze dne na den, jak to jde.

Martina: Ale vy asi máte před sebou ještě velký úkol, protože váš osobní archív obsahuje 89 tisíc fotografií, napsal jste 21 knih, více než 3900 novinových článků, 15 filmů, nepočítaně filmových dokumentů a rozhlasových pořadů. Co s tím? Co všechno z toho chcete ještě udělat? Protože tohle je velký pomník.

Richard Konkolski: Je to pomník. Je otázka, kdo o to bude mít zájem. Schválně jsem si musel udělat nakladatelství, nebo získat nakladatelství, abych mohl tisknout knihy formou, kterou chci. Píšu –

kdybyste viděla moje knížky – na jedné straně mám text, a na protější straně mám fotografie, filmy, mapy, a tak dále, takže se to váže k sobě. Není to jednoduchá práce, to vám žádný nakladatel neudělá, páč by na tom prodělal majlant. Já to nedělám kvůli financím, ale dělám to hlavně proto, že jsem měl tisíce fandů, kteří milují moje knížky. Bohužel píšu rychleji, než prodávám, takže jsem špatný byznysmen, vždycky jsem byl špatný byznysmen. Ale mám z toho potěšení, mám z toho určité zadostiučinění. A moje žena též. Já to беру. Já jsem spokojen. A teď vím, že zahradníci žijí dlouho – mám zahradu 5 000 metrů čtverečních. Mirka se věnuje kytíčkám, a takovýmto věcem, a já té hrubší práci, nějaké to sekání trávy, vysazování stromků, a podobně.

Snažil jsem se být vždy přímý, rovný, nepodlézat, a hlavně se nehrbit. Češi se před jinými hodně hrbí. Prostě zvednout hlavu, a narovnat páteř.

Martina: Richarde, já vím, že ještě máte spoustu plánů. Já to znovu připomenu: Třikrát jste sám obeplul svět, třikrát jste startoval v sólo závodě přes Atlantik, máte na svém kontě několik světových rekordů. To jsou opravdu miliony okamžiků, zážitků, popisoval jste tu noc tehdy na moři, kdy moře bylo rybníkem. Řekněte mi, je tam jeden zážitek, na který nikdy nezapomenete, kdy jste si řekl „Richarde, kvůli této chvíli to všechno úsilí stálo za to!“

Richard Konkolski: Ano, byl to nedávný zážitek – dostal jsem medaili od prezidenta. To byl zážitek, když jste na Hradě, a slyšíte fanfáry a hudbu.

Martina: Z Libuše.

Richard Konkolski: A tak dále. To vám lítá mráz po zádech. Mirka tam byla se mnou, takže to mohla se mnou zažít. Jsou to životní paradoxy. Jako Čech jsem dostal medaili od amerického prezidenta – ne medaili, ale uznání, abych byl přesný. A dostal jsem uznání od amerického Senátu ve státě Rhode Island. A na druhé straně, po

zbavení občanství, jsem jako Američan dostal uznání od českého Senátu, a od českého prezidenta. Takže v podstatě můj život je paradox, a pořád byl.

Martina: Jediné, co má opravdu logiku, je moře.

Richard Konkolski: To moře má, to se nemění. To zůstalo stejné.

Martina: Richarde, když tady mám před sebou vaši knihu „Sólo přes Atlantik, historie závodu osamělých plavců“, tak tam máte v úvodu dedikaci, která končí: „Věnuji všem věčným klukům, kteří se nebojí mít velké sny.“ Jaké sny má osmdesátiletý kluk, kterým jste pořád zůstal?

Richard Konkolski: To je zase ten realista. Sny mám takovéto: Zaprvé, je mi 81 let, tak abych nikomu nebyl na obtíž, aby člověk dožil život slušnou formou, abych nikoho neobtěžoval. Aby lidé kolem byli spokojeni. Aby rodina byla spokojena. Mám plány hlavně v tom, že zpracovávám mé zážitky, a rád bych se o ně podělil s jinými. Nedávno jsem vydal knížku „Neodolatelná výzva“.

Martina: Promiňte, jak?

Richard Konkolski: Neodolatelná výzva. To je můj závod, kvůli kterému jsme zůstali v Americe. Jinak jsem daleko podrobněji rozepisoval mou první plavbu kolem světa, kde jsem skončil na Galapágách. To je silná pýcha, páč jsem měl možnost navštívit všechny ostrovy – dnes už se tam nikdo nedostane – a v současné době pokračuji na Polynésii. A také chystám komiks pro děti, je to asi 52 kapitol, který se jmenuje Už jedeme z kopce, a mám jich hotových téměř 40. A je to pro děcka zase první plavba kolem světa. Jak vidíte, tady se stále méně a méně čte, dnešní nakladatelství – to je šílené. Oni tisknou nákladem maximálně jednoho tisíce kusů, a přitom jen za desky, které jsou na tom nejdražší, byste mohli vytisknout dvě stě tisíc výtisků. To je paradox, a člověk se s tím musí nějak vyrovnat. Takže třeba dělám pro komiks.

V každém případě píšu tak, jak jsem chtěl, a to, co jsem si předsevzal. Jsem tvrdohlavý, takže tuto sérii knížek – bude to jedenáct knížek o první plavbě kolem světa – míním dotáhnout do konce. Můj sen je to zpracovat, abych nějak svůj život ukončil. Já jsem spokojen s tím, co jsem dosáhl. Možná sem tam můžu něčeho litovat, a to hlavně víceméně vůči Mirce a Ríšovi, nějaké ty resty, co jsem měl v minulosti, možná mám i teď – zajisté. Jinak se nemám za co stydět, a nepotřebuji se za moc věcí omlouvat. Snažil jsem se být vždycky přímý, rovný, nepodlézat, a hlavně se nehrbit. Češi se před jinými hodně hrbí. Prostě zvednout hlavu, a narovnat páteř.

Martina: Richarde Konkolski, moc si vážím tohoto setkání a moc si vážím toho, že váš životní příběh slouží jako příklad toho, že nic není nemožné a že možná prakticky všechny sny si lze splnit, když má člověk výdrž, vášeň a pokoru. Díky za to.

Richard Konkolski: Děkuji.

Všechny příspěvky s Richard Konkolski

Diskuze:

Napsat komentář

E-mailová adresa nebude publikována.